

Konseptvalgutredning (KVU) for transportløsninger i Nord-Norge

En utredning av hele transportsystemet i nord, inkludert Svalbard

- Hovedveger med viktige tilknytninger
- Viktige farleder og havner
- Lufthavner
- Jernbane

Digitalt møte med politisk samrådsgruppe 21.juni 2023

Takk for sist; - samling i Tromsø 23.-24.februar

Resultat fra scenarioprosess:

Hva vil skje de neste 40 årene?

Scenarier:

- **Bastion Nord**
- **Klondike**
- **Siste villmark**

Grunnlag for drøfting av usikkerhet og diskusjoner om samfunnsutvikling

Oppsummering:

1. Nord-Norge, Svalbard, nordområdene og Arktis får større geopolitisk betydning
2. Transport og infrastruktur i nord blir viktigere for nasjonal sikkerhet
3. Samarbeidet med Sverige og Finland kan bli en nøkkel
4. Det grønne skiftet kan forsterke energimangel

Gruppearbeid: «Det store bildet»

1) Hvilke mulige endringer påvirker transportbehovene og transportsystemet i nord mest?

- Øst-vest-perspektivet
- Matproduksjon i nord
- Klima
- Demografi – nordsjøturnuser mm
- Kraftsituasjonen – næringsutvikling

2) Hvilke nye store muligheter og trusler må vi forholde oss til?

- Naturressurser – arealbruk
- Klimaendringer
- Samarbeid i nord – sikkerhetspolitikk
- Demografisk utvikling – fast bosatte
- Energi – teknologi
- «Småby-urbanisering»

3) Hvilke utfordringer er mest presserende (viktige + akutte) for Nord-Norge?

- Samfunnssikkerhet (rassikring, beredskap, klimaendringer)
- Transporten fra kyst til marked
- Sameksistens – arealbruk – løsninger som fungerer for alle
- Demografi - ungdom

Gruppearbeid: «KVU-ene som verktøy for samfunnsutvikling»

4) Hvordan kan vi utnytte det nye kunnskapsgrunnlaget og bruke KVU-ene som verktøy for ønsket, helhetlig samfunnsutvikling?

(Hva ER ønsket samfunnsutvikling i nord??)

- Felles oppfatning og forståelse av kunnskapsgrunnlaget
- Synliggjøre landsdelens betydning (og potensial) for landet som helhet, og etablere en felles virkelighetsforståelse i Nord-Norge. De viktige spørsmålene: «Hvor skal maten produseres?», «Hvor er de framtidige næringene; - og hvordan få transportert de ferdige produktene?» «Hvor er det landet skal beskyttes /forsvares?» Ikke bare telle hoder, men også se på verdiskaping
- Behov for samhandling og samordning mellom de ulike vegeierne (drift og vedlikehold)
- Kommunene må se seg selv i et større perspektiv
- Eget Nord-Norgekapittel i NTP

5) Hva er forutsetningene for at KVU-ene kan bidra til en enhetlig, ønsket samfunnsutvikling?

- Få politisk forankring sentralt – en stemme, felles budskap fra nord
- Utredningen må bli godt kjent (kommunikasjonsstrategi)
- Hele transportsystemet – tydelige konklusjoner

Gruppearbeid: «Felles mål for Nord-Norge»

6) Hvilke tre felles mål bør Nord-Norge samle seg om?

Eksempel på svar – her fra Gruppe 10

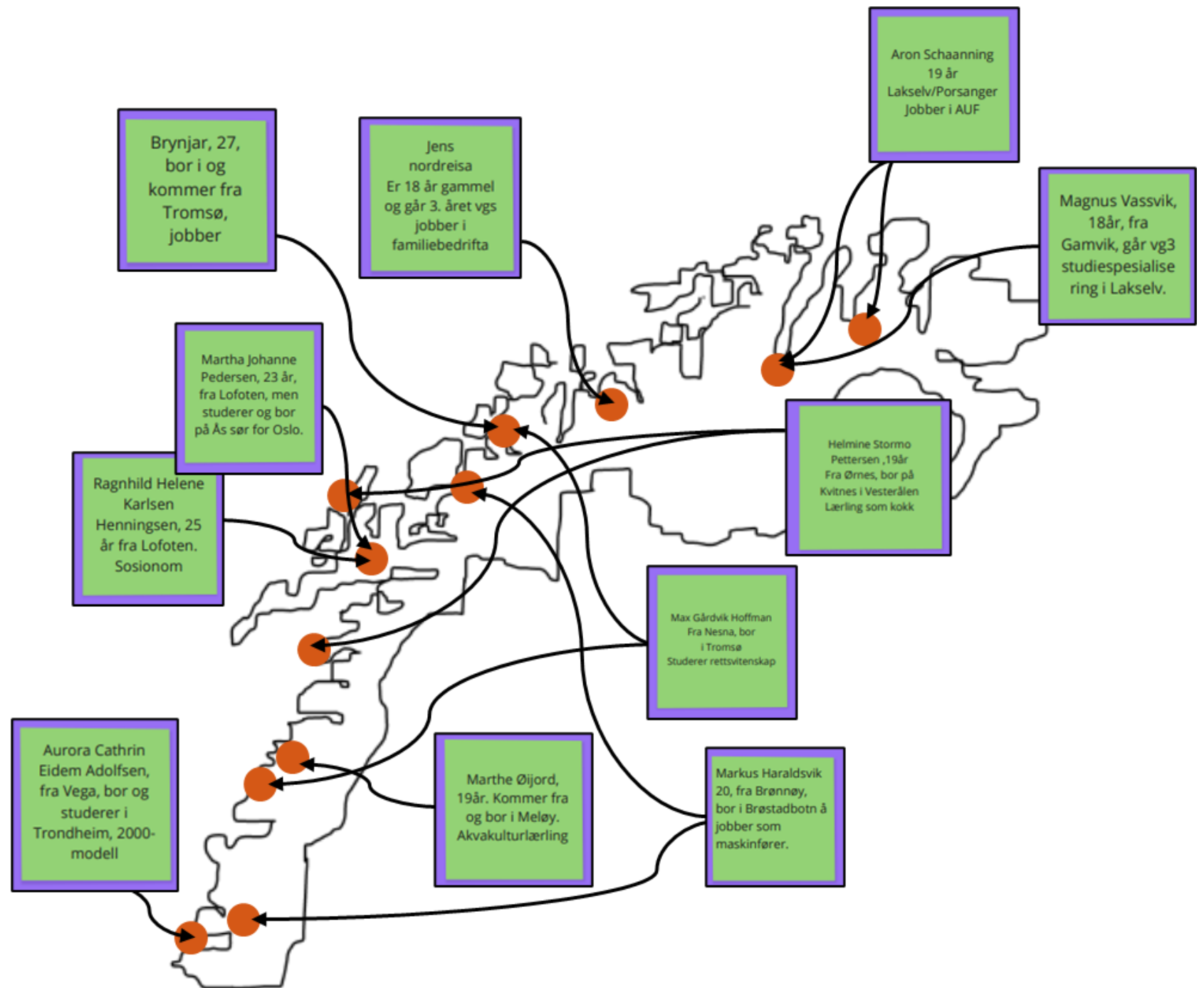
1. Befolkning
  - a) Rammevilkår for boligbygging
  - b) Utdanning og oppvekstmiljø
  - c) Rekruttere og beholde kompetanse
  - d) Tverrfaglighet – dette handler også om samferdsel!
2. Forsvaret (sikkerhet og beredskap)
  - a) Dekke et minimum av forsvarets behov i transportsektoren innen max 10 år (flaskehals, kaier ++) for å kunne forsvare Nord-Norge
  - b) Etablere totalforsvaret (svensk modell)
  - c) Oppfylle NATO-kravene innen 2030
3. Mer penger til samferdsel i nord
  - a) Fordelingsnøkkelen må endres jf. areal eller verdiproduksjon
  - b) Hovedakse med høy standard
  - c) Viktige øst-vest akser må oppgraderes kraftig

Reserve:

4. Bevare natur

Digitalt møte 14.april med ungdommer

Oppgave 1: Scenario Klondyke - hvordan ser det ut i 2045?

Hvordan er livet ditt?

Hva jobber du med?

Hva gjør du på fritida?

Hvordan reiser du?

Hvorfor reiser du?

Hva liker du med samfunnet du lever i?

Hva skulle du ønske var annerledes?

Oppgave 2: Scenario Bastion nord - hvordan ser det ut i 2045?

Hvordan er livet ditt?

Forsvar

HV-Øvelse

Forsvarsboble

Mye mer hjemmelignende arbeid, har noen sider av som friligg i beredskapsperspektiv

Føler utsløst, utvækket i Europa som gir nødvendig materielle og beredskap. Kan også være at vi bare får en "hobby" region, og da føler man seg utsløst.

Usikkerhet

Turbulent og uforutsigbart

I større grad preget av usikkerhet og mer uforutsigbart

Lever et ganske rolig liv med familie. Ser mye militær i hverdagen.

Er vel travelt, mye folk og mye som skjer

Hva jobber du med?

Oppgaver knyttet til forsvaret

Norsk forsvarpolitikk og relasjoner med andre land

Operative øvelser

Jobber i bedrift som leverer tjenester/materiell til Forsvaret.

Lederutvikling i forsvaret og næringsliv

leverer utstyr til forsvaret

Jobber fortsatt på båt, her mest sannsynlig i forsvaret

Asylmottak

Selger mineraler

Mye mer av arbeidet mitt krever sikkerhetsklarerer, mer arbeid for å skjerme innsyn. Færre luftspenn?

Energi og næringsvirksomhet

Energiproduksjon

Politikk og næringsutvikling

Hva gjør du på fritida?

Jakt og fiske

det jeg kan for å være selvforsynt

Friluftsliv og idrett

Idrett

Friluftsliv og idrett

Friluft

Jakt

På fjell med ski, viktig å kunne overleve ute

Klatring, skyteøvelser med ungene

Kjører mye snøscooter

Ikke dronefoto i alle fall, kanskje mer simulator?

Jobber som frivillig

Hvordan reiser du?

Bil

Bil

Bil

Kollektiv i by

Bil

Bil, tog, fly

Elektrisk bil og tog

Bil, tog og fly

Tog

El-fly

tog, bil, ATV

Hvorfor reiser du?

Jobbreiser og å besøke familie

Jobb, få hodet bort fra usikkert samfunn

Jobb, familie. Næringsliv i Europa

Jobbsammenheng

Reiser på jobb. Færre familiebesøk

Jobb og ferie

For å delta i det nordiske samarbeidet

Jobbreiser

forsvarsmøter

Hva liker du med samfunnet du lever i?

Nord-Norge blir prioritert. Samferdsel blir bygget ut.

Stor infrastruktur-satsing i Nord

Samarbeidsviljen i utfordrende tid

Viktighet

Føle seg beskyttet

Samferdselsatsing

Bedre infrastruktur

Nordnorgebanen

Trygg jobb

norden, nord-norden, er mer integrert

Tog

Hva skulle du ønske var annerledes?

Kultur og urfolk

Mere fokus på klima og urfolks rettigheter

Tradisjoner og kultur var bedre ivare tatt

Infrastruktur

Mere fornybar energi

Mere tog

Trygghet

Personvern

Mer stabilitet og fred

Skulle ønske verden var mer trygg

Forsvaret

Mindre våpen

Forsvaret har en for stor rolle i å bestemme hvordan samfunnet i nord utvikler seg. Hva som blir prioritert.

At et mer turbulent samfunn kan hindre annen viktig samfunnsutvikling.

Oppgave 3: Scenario Siste villmark - hvordan ser det ut i 2045?

Hvordan er livet ditt?

Jobber sør, med hytte i Nord-Norge som jeg besøker om sommeren

Kanskje fraflyttet, eller jobber en del digitalt

Bra, men litt kjedelig. Bor i halvstor bygd med familie. Skjer ikke så mye rundt meg.

Gode jobbmuligheter

hektisk

Sikkert blitt same

Hva jobber du med?

Mest mulig sporløst gravarbeid, kanskje med nye redskaper for bevaring av tonn/ toppdekket? Mye mindre nett i stopler (andre metoder for gatebelysning?)

Reindrift

jobber med økologisk landbruk og reiseliv

Turisme

Guiding, reiselivsselskap

Skredsikring?

Fremmer Norges reiselivsmuligheter for internasjonale aktører

Språk, kommunikasjon, formidling

jobber i administrasjonen til kommunen/ fylkeskommunen

Bærekrafts ansvarlig i kommune eller bedrift

Hva gjør du på fritida?

Nyter naturen

Dronefoto og friluftsliv

Reiser ut i verden på ferie

Går tur

Koser meg på hytta

Lærer mer om landsdelen

Hvordan reiser du?

Fly

El-fly og tog

Bil og fly

El-fly og el-bil

Benytter sjøveien mer

elsykkel

Med føttern, til soffan (digital jobb)

passasjertog, eller rutebuss

Mer kollektivt ransport

Et transportmiddel som ikke er funnet opp enda

Hvorfor reiser du?

For å oppleve/familie

Besøke familie

oppleve noe annet enn norge

inspirasjon

guide

Jobb

Hva liker du med samfunnet du lever i?

Rolig og avslappende liv.

tid til å utforske

Et fokus på å nyte det fine vi har

Fokuset på å ta vare på natur og miljø

At man møter mange forskjellige mennesker fra forskjellige bakgrunner

Rolig liv med respekt for kultur og natur

At kulturene våre blir satt pris på

Fokus på bærekraftig naturforvaltning

Hva skulle du ønske var annerledes?

Ønsker mer aktivitet for å sikre vekst i befolkning og arbeidsplasser

Mere næringsutvikling

Mer næring

Mere grønn energi

Mere tog

Turismen.

Mere forsvar

At landsdelens verdi ikke blir redusert til å bare bli andres turistparadis

Levende distrikt

Mer utvikling i nærsamfunnet. Brukes for lite penger på infrastruktur/utvikling.

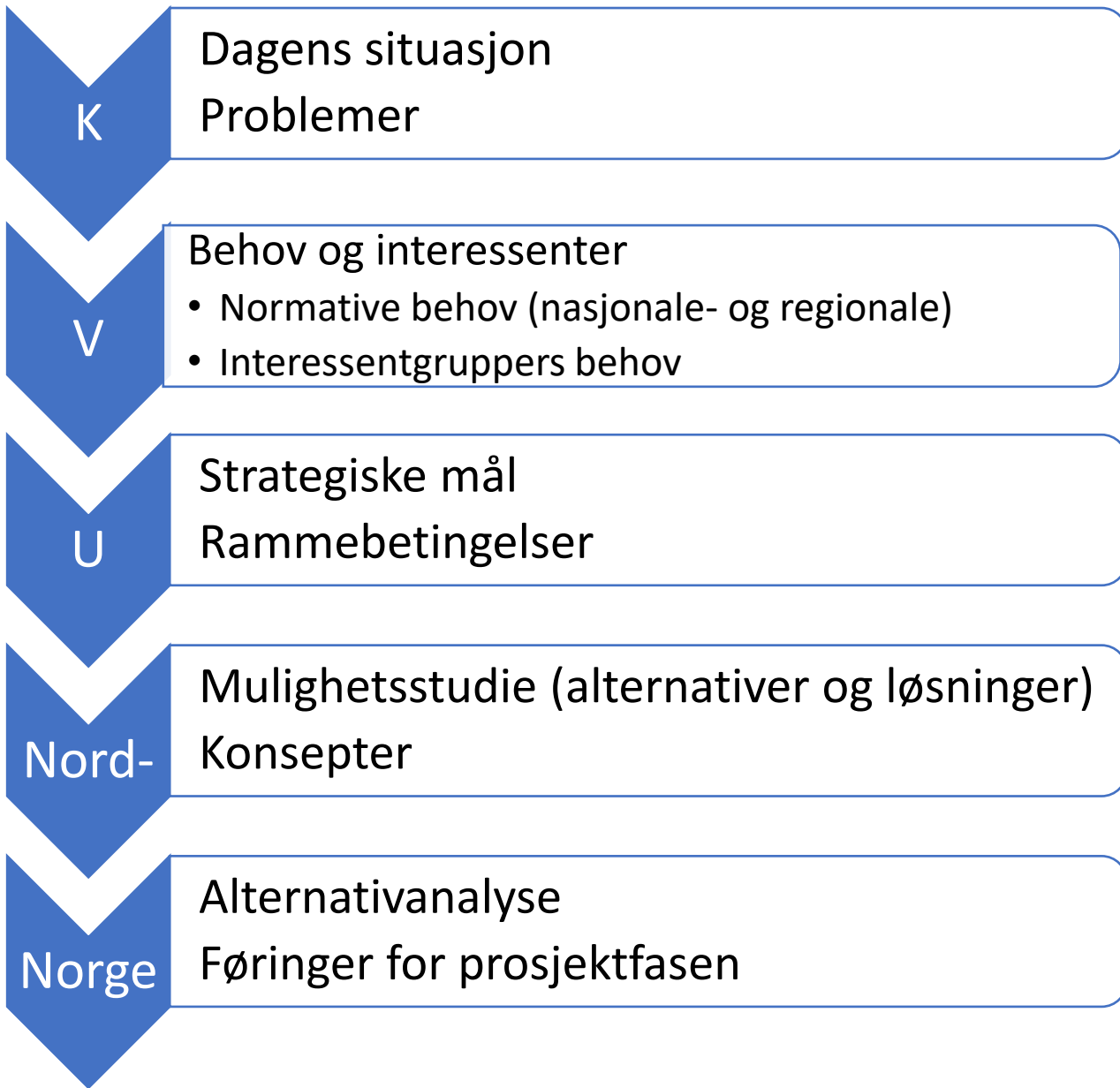
Negativ befolkningsvekst

at lokalsamfunnet jeg vokste opp i ikke ble borte

Å se befolkningen øke i nord-norge, ikke turistene

Få/smale jobbmuligheter

Statens prosjektmodell
for investeringer over
1 mrd.kr.

Behov, mål og rammebetingelser

Prosjektutløsende behov:

Utnytte ressursgrunnlaget i landsdelen

Tilfredsstillende samfunnssikkerhet og beredskap i hele landsdelen

Styrke bolyst og bli-lyst i alle regioner

Samfunnsmål KVU Nord-Norge:

Nord-Norge har et bærekraftig transportsystem som binder land og folk effektivt sammen. Transportsystemet gir enklere reisehverdag, fremmer nasjonal og regional utvikling og sikrer god samfunnssikkerhet og beredskap

Effektmål

Brukeren sitt perspektiv

Overordna samfunnsbehov:

- *FNs bærekraftsmål*
- *ILO-konvensjonen*
- *0-visjonen (NTP)**

Rammebetingelser:

- *Miljømessig bærekraft*
  - *redusere CO2-utslipp*
  - *minimere inngrep i natur*
- *Sikre bærekraftig reindrift og urfolks rett til kulturutfoldelse*
- *Transportsikkerhet**

* Blir ivaretatt i transportetatens egne standarder

Strategier for å nå samfunns målet

Bo- og bli-lyst

Tiltakskategorier:

- Regionforstørring
- Lufthavner
- Gående og syklende
- Mikrourbanisme
- Kollektivtransport (alle transportformer, også fly)
  - Knutepunkt
  - Tilbud
- Forutsigbare og trygge reiser

Rikdom fra havet og andre næringer

Tiltakskategorier:

- Viktige logistikkjeder for næringstransport
  - Havner, innseglinger og farleder
  - Veger og baner
  - Terminaler
  - Grensekryssinger
  - Servicetilbud (hvile-, raste- og ladetilbud)
- Reiseliv
- Reindriftsnæringen

Forberedt!

Tiltakskategorier:

- Værutsatte strekninger
- Sårbare punkt
- Skred
- Klimatilpassinger
- Redundans?
- Beredskapshavner
- Militær forflytningsevne
- Infrastruktur på Svalbard

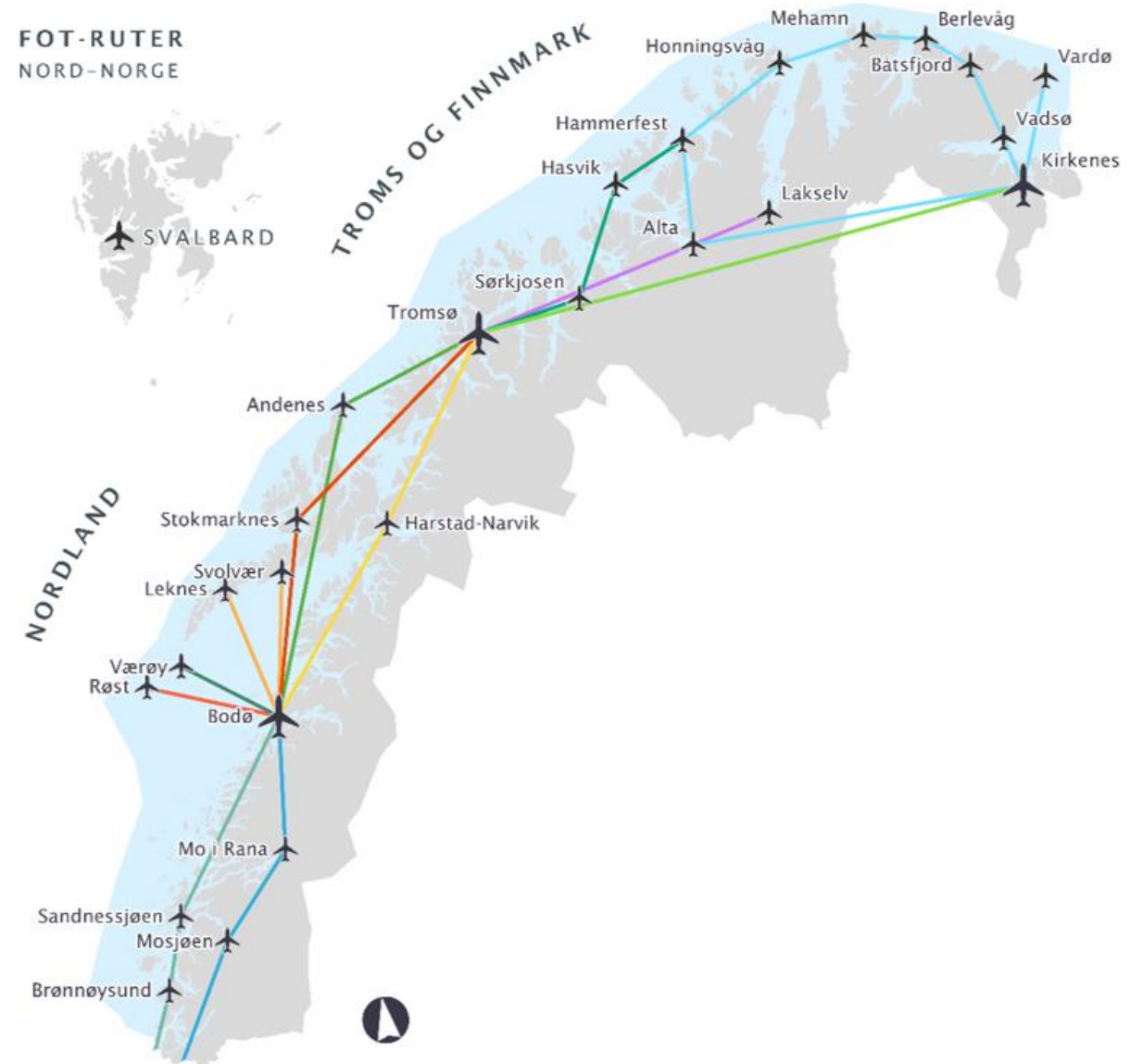
Ny teknologi

TEMA	TILTAKSKATEGORIER
<p>Bolyst og bli-lyst</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Regionforstørring • Lufthavner • Kollektivtransport (alle transportformer, også fly) <ul style="list-style-type: none"> ○ Knutepunkt ○ Tilbud • Gående og syklende • Mikrourbanisme • Forutsigbare og trygge reiser
<p>Rikdom fra havet og andre næringer</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Viktige logistikkjeder for næringstransport <ul style="list-style-type: none"> • Havner, innseglinger og farleder • Veger og baner • Terminaler • Grensekryssinger • Servicetilbud (hvile-, raste- og ladetilbud) • Reiseliv • Reindriftsnæringen
<p>Forberedt!</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Værutsatte strekninger • Sårbare punkt • Skred • Klimatilpassinger • Redundans • Militær transport • Infrastruktur på Svalbard

Luftfart:

- Fly er det klart mest brukte alternativet for lange personreiser
- Kortbanenettet er «livsnerven» for mange, spesielt i Øst-Finnmark
- Innspill på rutetilbud
- Innspill på pris

Sjøtrafikkens transportsystem

- Hovedled
- Biled

TROMS OG FINNMARK

NORDLAND

Hammerfest

Kirkenes

Tromsø

Narvik

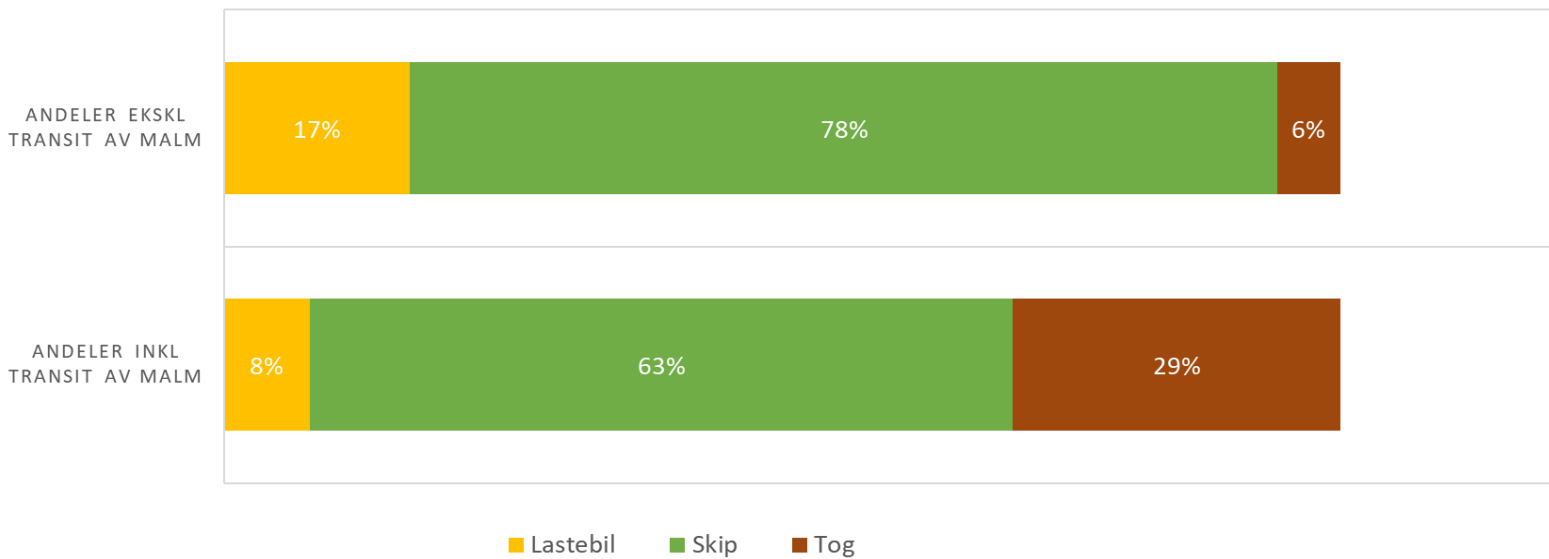
Mo i Rana

Tonnmengder inn og ut av Nord-Norge 2018

Kilde NGM

MARKEDSANDELER FOR GODSTRANSPORT TIL OG FRA NN, 2018

Jernbane godsterminaler

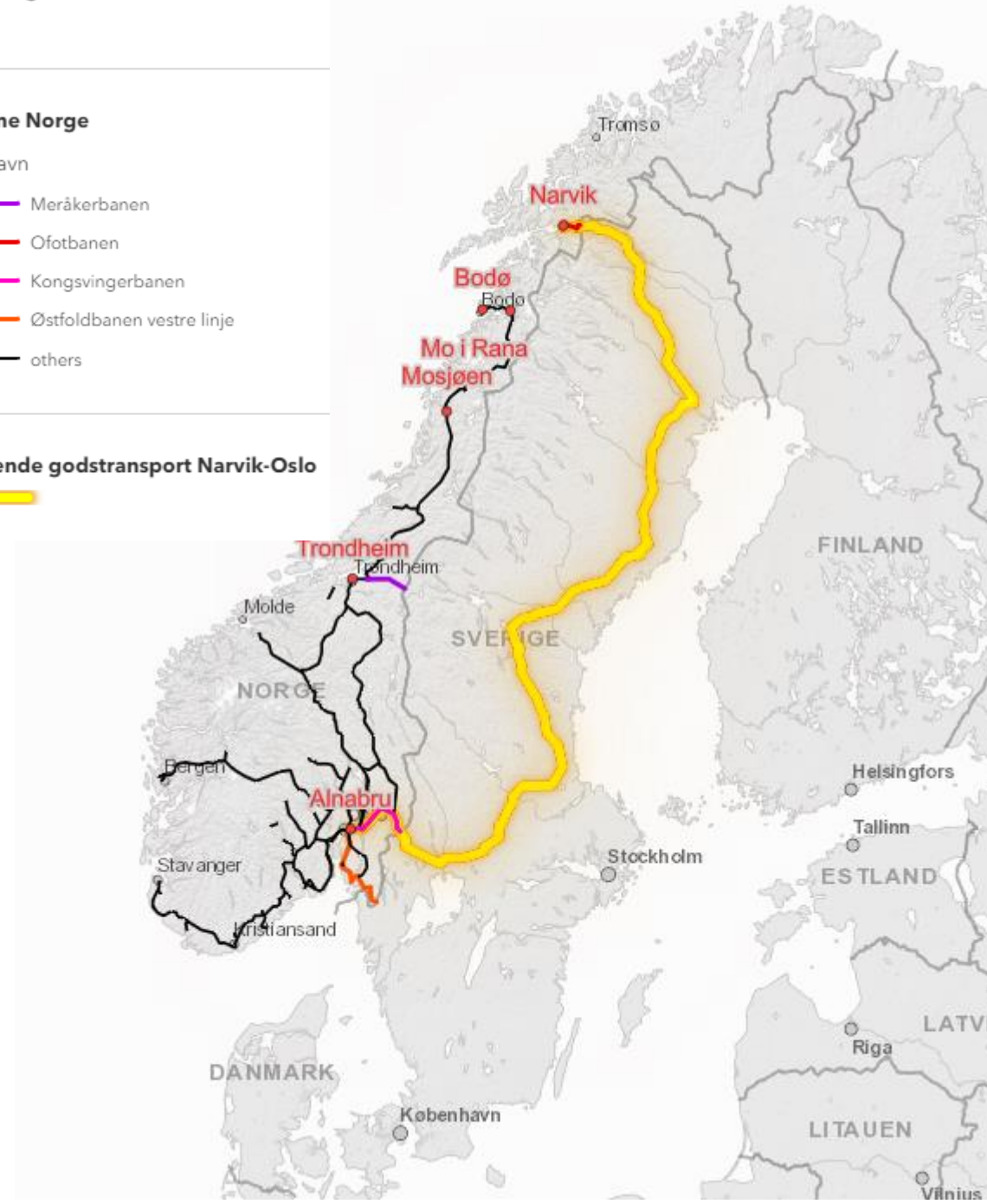

Jernbane Norge

Banenavn

- Meråkerbanen
- Ofotbanen
- Kongsvingerbanen
- Østfoldbanen vestre linje
- others

Nåværende godstransport Narvik-Oslo

Utvikle dagens transportsystem

- Styrke Ofotbanen og Nordlandsbanen
- Utbedre konkrete punkt og strekninger E6
- Utbedre grenseoverganger E10, E8 og E45

Videreutvikle dagens transportsystem og jernbane Narvik – Tromsø

- Jernbane Narvik - Tromsø
- Styrke Ofotbanen og Nordlandsbanen
- Utbedre konkrete punkt og strekninger E6
- Utbedre grenseoverganger E10, E8 og E45

Ny E6 i Nord-Norge

- E6 med høy standard Fauske – Tromsø
- Utbedre resten av E6 Trøndelag grense – Kirkenes
- Ferjefritt over Tysfjord

Ny Jernbane i Norge-Norge

- Jernbane Fauske – Tromsø
- Styrke Nordlandsbanen
- Utbedre E6 Nordkjosbotn - Kirkenes

RYGGGRADEN DAGENS TRANSPORTSYSTEM

DELSTREKNINGER

1. Trøndelag grense – Fauske
2. Fauske – Bodø
3. Fauske – Narvik
4. Narvik – Tromsø
5. Nordkjosbotn – Alta
6. Alta – Kirkenes

Grenseoverganger:

7. E10/Ofotbanen (Bjørnfjell)
8. E8 (Kilpisjärvi)
9. E45 (Kivilompolo)

Konsept for hele transportsystemet:

Utvikle dagens transportsystem

MED

TILTAKSPAKKE

Styrke Ofotbanen og Nordlandsbanen

- Utbedre konkrete punkt og strekninger E6
- Utbedre grenseoverganger E10, E8 og E45

Bolyst og bli-lyst

Rikdom fra havet og andre næringer

Forberedt!

Videreutvikle dagens transportsystem og jernbane Narvik – Tromsø

MED

TILTAKSPAKKE

• Jernbane Narvik - Tromsø

• Styrke Ofotbanen og Nordlandsbanen

• Utbedre konkrete punkt og strekninger E6

• Utbedre grenseoverganger E10, E8 og E45

Bolyst og bli-lyst

Rikdom fra havet og andre næringer

Forberedt!

Ny E6 i Nord-Norge

MED

TILTAKSPAKKE

• E6 med høy standard Fauske – Tromsø

• Utbedre resten av E6 Trøndelag grense – Kirkenes

• Ferjefritt over Tysfjord

Bolyst og bli-lyst

Rikdom fra havet og andre næringer

Forberedt!

Ny Jernbane i Norge-Norge

MED

TILTAKSPAKKE

• Jernbane Fauske – Tromsø

• Styrke Nordlandsbanen

• Utbedre E6 Nordkjosbotn – Kirkenes

Bolyst og bli-lyst

Rikdom fra havet og andre næringer

Forberedt!

Bolyst og bli-lyst

Eksempel: Tiltak som vil bedre kollektivtilbudet i Nord-Norge

Reduserte flypriser og bedre flyrutetilbud

Se på muligheter for å forbedre togtilbudet på Nordlandsbanen

Mulige pendlerhurtigbåtruter

- Finnsnes – Tromsø
- Vadsø – Kirkenes

Økt statlig tilskudd til drift av kollektivtransport

Oppgradere /utvikle holdeplasser /kollektivknutepunkter på riks- og europaveg

Rikdom fra havet og andre næringer

Eksempel:

Viktige logistikkjeder for næringstransport

- Investeringstiltak i farleder, innseilinger og havner

Fiskerihavner (post 30):

- Vardø
- Vadsø
- Berlevåg
- Gamvik (Mehamn)
- Hasvik (Sørvær)
- Nordkapp (Skarsvåg)
- Måsøy (Havøysund)
- Skjervøy (Lauksund)
- Tromsø (Brendsholmen)
- Senja (Husøy og Botnhamn)
- Værøy
- Ballstad

Innseiling og fiskerihavn:

- Vardø (innseilingsmolo)
- Lebesby (Kjøllefjord)
- Skjervøy (Årviksand)
- Andenes
- Værøy
- Røst

Farleder:

- Leirpollen
- Vågan
- Bodø
- Åsvær
- Mo i Rana
- Brønnøy

Forberedt!

Eksempel: Investeringstiltak som vil bedre samfunnssikkerhet og beredskap

Større kombinerte tiltak med flere formål som bedrer robustheten og /eller restitusjonen på riks- og europaveg

Skredsikringstiltak riks- og europaveger i Nord-Norge

Tilskudd til fylkeskommunene for skredsikring på sentrale fylkesveger (omkjørings og fiskeveger)

Brutiltak på riks- og europaveg

Tiltak for bedre oppetid på sentrale værutsatte riks- og europaveger

Tilskudd til fylkeskommunene for mindre tiltak som bedrer oppetid på sentrale værutsatte fylkesvegstrækninger (omkjørings- og fiskeveger)

Tilskudd til fylkeskommunene for oppgradering av omkjøringsveger i Troms og tilførselsveger fra sentrale havner til E6

Tiltak for bedre framkommelighet av militære kjøretøy på riksveg (rasteplasser, forbikjøringsfelt og E6 Narviktunnelen)

Drift og vedlikeholdstiltak

Drift og vedlikehold av bruer på riks- og europaveg

Tilskudd til Kystruta

Forberedt!

Investeringsiltak på Svalbard?

Konsept for hele transportsystemet:

Utvikle dagens transportsystem

Styrke Ofotbanen og Nordlandsbanen

- Utbedre konkrete punkt og strekninger E6
- Utbedre grenseoverganger E10, E8 og E45

OG

TILTAKSPAKKE

Bolyst og bli-lyst

Rikdom fra havet og andre næringer

Forberedt!

Videreutvikle dagens transportsystem og jernbane Narvik – Tromsø

- Jernbane Narvik - Tromsø
- Styrke Ofotbanen og Nordlandsbanen
- Utbedre konkrete punkt og strekninger E6
- Utbedre grenseoverganger E10, E8 og E45

OG

TILTAKSPAKKE

Bolyst og bli-lyst

Rikdom fra havet og andre næringer

Forberedt!

Ny E6 i Nord-Norge

- E6 med høy standard Fauske – Tromsø
- Utbedre resten av E6 Trøndelag grense – Kirkenes
- Ferjefritt over Tysfjord

OG

TILTAKSPAKKE

Bolyst og bli-lyst

Rikdom fra havet og andre næringer

Forberedt!

Ny Jernbane i Norge-Norge

- Jernbane Fauske – Tromsø
- Styrke Nordlandsbanen
- Utbedre E6 Nordkjosbotn – Kirkenes

OG

TILTAKSPAKKE

Bolyst og bli-lyst

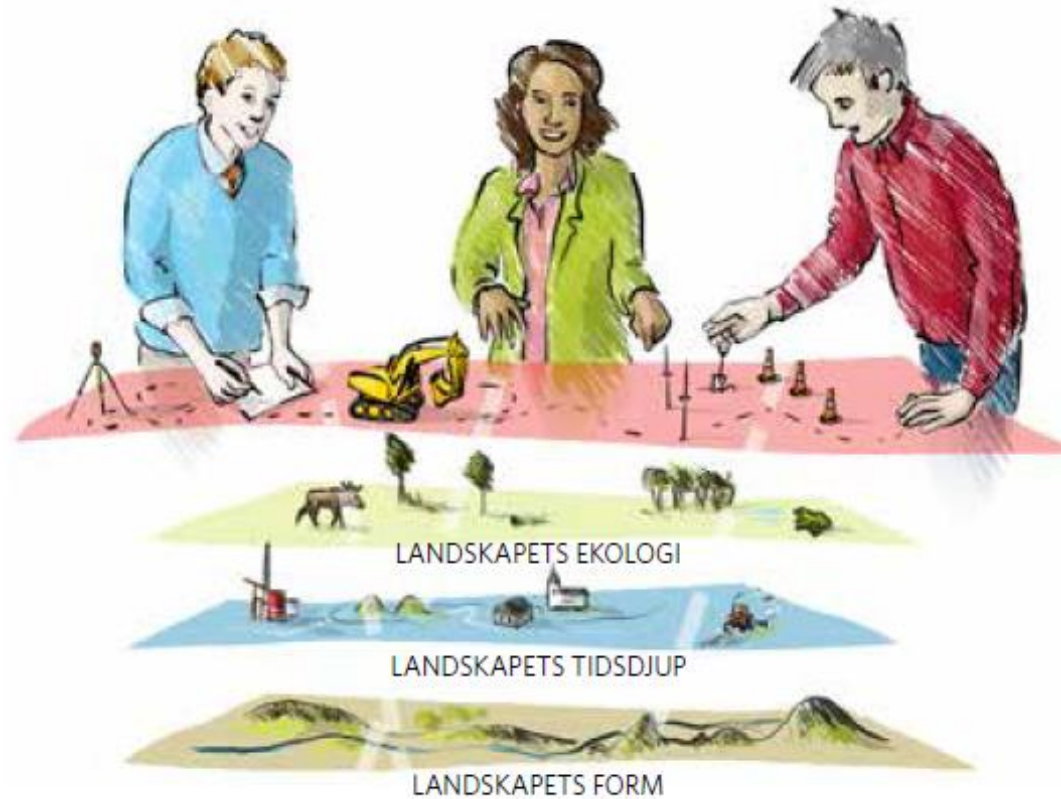
Rikdom fra havet og andre næringer

Forberedt!

Integrert landskapskarakteranalyse

- «Landskapet er arenaen»
- Se landskapet som en helhet
- Tverrfaglig samarbeid
- Befaring og workshop

Tilnærming:
Ovenfra og ned

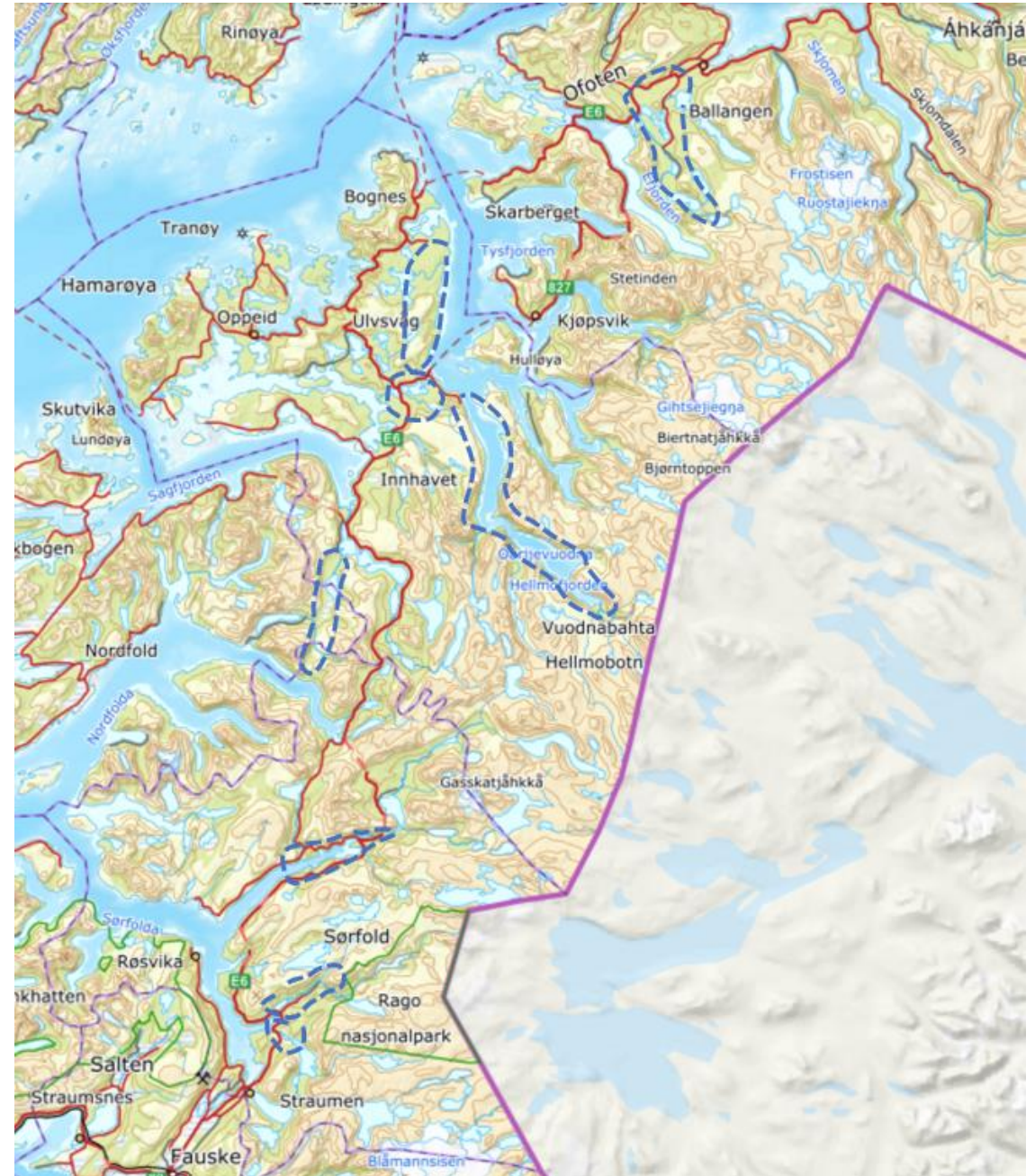

Figur 2. Förståelse och planering för landskapet kräver samspel och samverkan mellan många aktörer. Illustration: Ingrid Fröhlich.

Fokusområder landskap og miljø

- 13 områder
- Typiske årsaker er:
  - KULA-områder *)
  - Konsentrasjon av naturverdier

*) Kulturhistoriske landskap av nasjonal interesse

Reindrift - faktorer

Karakter:

- Landskapstype
- Topografi
- Overflate

Funksjon:

- Årstidsbeiter
- Flyttlei, trekklei
- Oppsamlingsområder, anlegg

Utviklingstrekk:

- Store inngrep
- Hyttebygging
- Trafikk
- Planer om store utbyggingstiltak

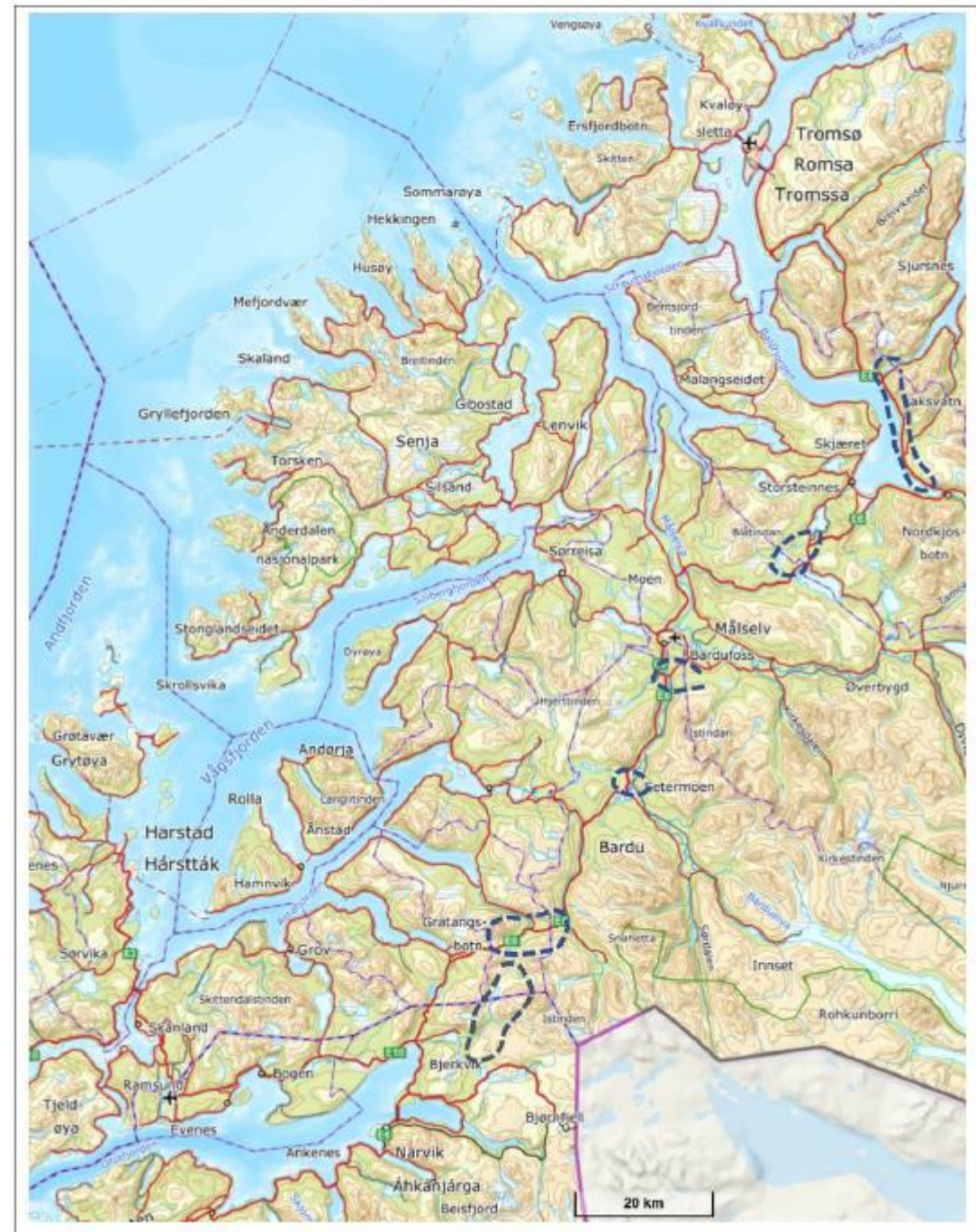
Reindrif - faktorer

Sårbare områder:

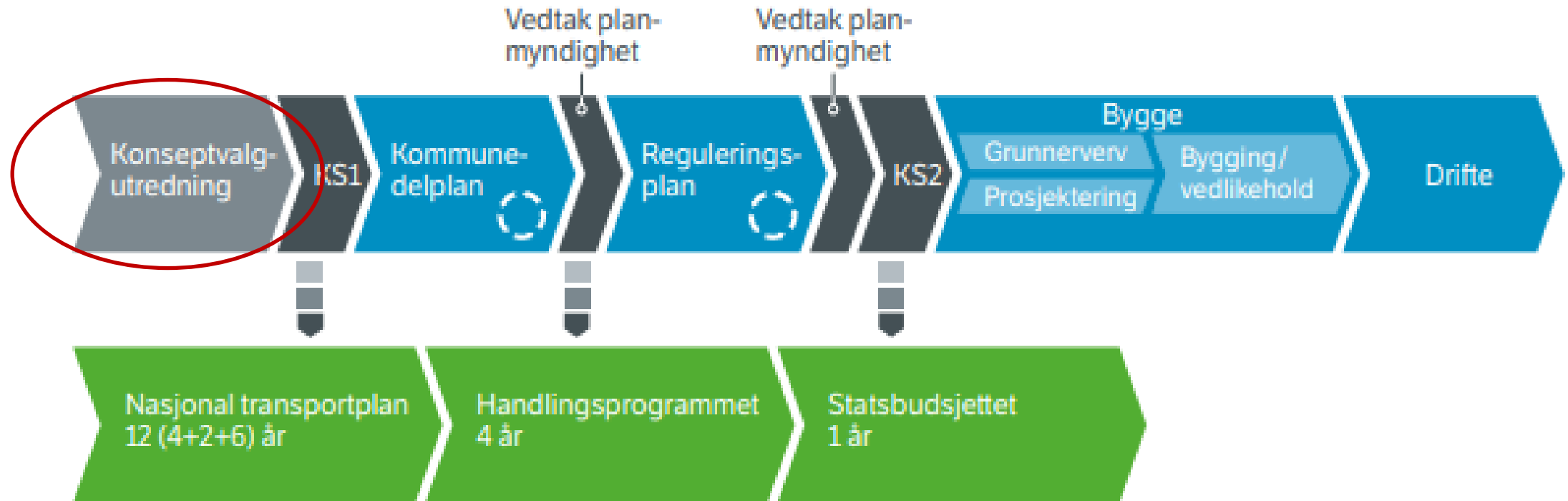
- Kalvingsområder
- Parringsområder
- Trekklei og flyttlei
- Flaskehals (i terrenget)

Potensial:

- Fleksibilitet i landskapet for v/j-linjer
- Løsninger for å redusere ulemper
- Anleggsdrift, massedisponering

Fra idé til realisering; - Politisk styring av store prosjekter

< [Vei prosjekter](#)

KVU for transportløsninger i Nord-Norge

KVU-en skal legge grunnlaget for framtidens transportsystemer i Nord-Norge. All transport, både veg, jernbane, sjøfart og luftfart inngår i utredningen.

Ved å følge denne lenken får du mer detaljert kjennskap til utredningen. Informasjonen du finner her blir oppdatert fram til KVU-en ferdigstilles høsten 2023.

Om prosjektet

Fakta

Kart

Kontakt

Nyheter

Sist oppdatert: 30. september 2022

Kartfortelling

Delrapporter

Mandat mm

Gå videre

Delrapporter

Medvirkning

Presentasjoner
underveis

Oppdraget

«Det er langt dette landet. Det meste er nord»

Foto: Statens vegvesen